

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет історії та філософії
Кафедра археології, етнології та всесвітньої історії

Силабус курсу

Археологія релігії

Обсяг	3 кредити, 90 годин
Семестр, рік навчання	2-й семестр
Дні, час, місце	Час і місце (номер аудиторії, лабораторії, студії тощо) проведення навчальної дисципліни визначається відповідно до затвердженого розкладу занять.
Викладач	Сминтина Олена Валентинівна, докторка історичних наук, професорка, завідувачка кафедри археології, етнології та всесвітньої історії, керівник Центру історії та культури Італії імені Дж. Гарібальді
Посилання на профіль викладача на сайті ОНУ	https://onu.edu.ua/uk/structure/faculty/hist/kafedry-ta-inshi-strukturni-pidrozdily/kafedra-arkheolohii-etnolohii-ta-vsesvitnoi-istorii/spivrobotnyky/5795-smintina-olena-valentinivna
Контактний телефон	+380677863247
E-mail	smyntyna_olena@onu.edu.ua
Робоче місце	Аудиторії № 2 та 3 історичного корпусу ФІФ за адресою вул. Університетська, 12
Консультації	Розклад консультацій складається відповідно до затвердженого розкладу занять

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися через очні зустрічі, **E-mail**, соціальні мережі (вибір соцмережі буде здійснений за погодженням зі здобувачами) та Google-Клас.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Курс спрямований на формування у здобувачів здатності аналізувати та інтерпретувати специфічні прояви релігійних уявлень первісної доби та ранніх етапів розвитку цивілізації. В результаті вивчення курсу здобувачі набудуть практичні навички аналізу та інтерпретації символіки, культурного

контексту та семантики структури релігійних культів та релігійних практик, навчатися виявляти ці елементи у витворах образотворчого мистецтва різних етапів розвитку людства, навчатися критично оцінювати практичне значення релігії в історії та культурі давніх та сучасних суспільств.

Предмет вивчення дисципліни: релігійні уявлення первісної доби та ранніх етапів розвитку цивілізації як специфічні прояви давніх та сучасних культурних практик.

Пререквізити і постреквізити курсу (Місце дисципліни в освітній програмі): Дисципліну варто вивчати на підставі набутих здобувачами базових знань з історії України та світу, зокрема, первісної та стародавньої історії. Специфічні пререквізити відсутні.

Мета курсу: сформувати у студентів здатність аналізувати та інтерпретувати специфічні прояви релігійних уявлень первісної доби та ранніх етапів розвитку цивілізації.

Завдання дисципліни:

- сформувати у здобувачів знання про спільне й особливе розвитку релігійних уявлень та релігійних практик в первісну добу, в епоху політогенезу та на ранніх етапах розвитку цивілізації;

- сформувати у здобувачів практичні навички аналізу та інтерпретації символіки, культурного контексту та семантики структури релігійних культів та релігійних практик;

- сформувати у здобувачів вміння критично оцінювати практичне значення релігії в історії та культурі давніх та сучасних суспільств.

Очікувані результати:

У результаті вивчення курсу «Археологія релігії» здобувач повинен

знати: теоретичні основи вивчення релігійних уявлень в давніх культурах; просторові та хронологічні особливості втілення релігійних культів в первісну добу, епоху політогенезу та на ранніх етапах розвитку цивілізації; специфіку еволюції в часі та просторі культових місць, предметів культу, культових сценаріїв та атрибутів.

вміти: володіти понятійним та категоріальним апаратом опрацювання об'єктів, пов'язаних із втіленням релігійних культів первісної доби, епохи політогенезу та ранніх етапів розвитку цивілізації; прийомами та навичками виявлення, аналізу та інтерпретації символіки, утилітарного та культурного контекстів релігійних уявлень первісної доби, епохи політогенезу та ранніх етапів розвитку цивілізації, розуміти їх семантику та вплив на сучасну культуру.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій, практичних занять та організації самостійної роботи студентів.

Розподіл годин на денному відділенні: лекції 16 год., практичні заняття 14 год., самостійна робота студентів 60 год.

Розподіл годин на заочному відділенні: лекції 6 год., практичні заняття 4 год., самостійна робота студентів 80 год.

Програма курсу базується на застосуванні історичного, проблемно-хронологічного, історико-порівняльного, статистичного та інших методів історичного дослідження, методів та прийомів семіотики та семіології, а також на основі впровадження цифрових технологій навчання.

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Методологія дослідження релігійних уявлень, сучасні підходи до їх ідентифікації та інтерпретації.

Тема 2. Поняття про релігію, релігійні уявлення та вірування. Віра, душа, обряд, звичай, ритуал, культ, жертва, символ та знак в системі релігійних уявлень первісної доби та епохи формування давніх держав.

Тема 3. Місця відправлення культів: еволюція особливостей облаштування, семантики та символіки у первісну добу та епоху формування цивілізації.

Тема 4. Фетиші в системі первісних релігійних уявлень та у релігіях етапу формування цивілізацій

Тема 5. Культ тварини у первісному суспільстві та у ранніх цивілізаціях: витоки та локальні особливості втілення.

Тема 6. Антропоморфні та інші культу у первісну добу та в епоху формування давніх держав: локальні та хронологічні особливості втілення.

Тема 7. Пережитки ранніх релігійних уявлень у сучасних культурах.

Перелік рекомендованої літератури та ресурсів

Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя. Тотемна система в Австралії. Київ: Юніверс, 2002.

Еліаде М. Пошуки. Історія та смисл у релігії. Київ: Дух і літера, 2019.

Еліаде М. Трактат з історії релігії. Київ: Дух і літера, 2016.

Сминтина О. В. Європейська інтеграція вищої освіти на прикладі співпраці між ОНУ імені І.І. Мечникова та Італією // Консенсус. – 2024. - № 4. – С. 177-190. <https://doi.org/10.31110/consensus/2024-04/177-190>

Сминтина О. В. Принципи добросовісного застосування штучного інтелекту в археологічних дослідженнях // Академічна добросовісність, відкрита наука та штучний інтелект: як створити добросовісне освітнє середовище / упорядники: А. Артюхов, М. Віхляєв, Ю. Волк. . – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. – С. 440-442 <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-182>

Smyntyna O. Early Notational Systems // Science and Technology in World History, Vol. 1: Beginnings of Human Society to 1500. - Santa Barbara, CA: ABC-CLIO & Bloomsberry Publishing, 2020. – P. 36-38.

Smyntyna O. Monophysitism // War and Religion: Encyclopedia of Faith and Conflict in 3 volumes. – ABC-Clio, 2017. – Vol. 2. - P. 566-569.

Smyntyna O. Quetzalcoatl // Encyclopedia of the Atlantic World, 1400–1900: Europe, Africa, and the Americas in An Age of Exploration, Trade, and Empires [2 volumes]. ABC-CLIO, 2017. – Vol. 2. – P. 539-541

Smyntyna O. Structures // Science and Technology in World History, Vol. 1: Beginnings of Human Society to 1500. - Santa Barbara, CA: ABC-CLIO & Bloomsberry Publishing, 2020. – P. 30-34.

Лувр (Париж, Франція). Режим доступу: http://www.louvre.fr/llv/commun/home_flash.jsp

Метрополітен (Нью-Йорк, США) Режим доступу: <http://www.metmuseum.org>

Музеї Ватикану <https://www.museivaticani.va/content/museivaticani/en.html>

Музей історії мистецтва (Відень) Режим доступу: <http://www.khm.at/>

Музейний простір України. Режим доступу: <http://prostir.museum/>

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється у формі оцінювання виконання завдань на практичних заняттях (моделювання віртуальної екскурсії, інтерпретація витвору мистецтва тощо), роботи на практичних заняттях, виконання індивідуального дослідницького завдання (з наступною його публічною презентацією).

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Поточний та періодичний контроль		Сума балів
Змістовий модуль 1		
Поточний контроль	Індивідуальне дослідницьке завдання (з публічною презентацією виконання)	
40	60	100

Самостійна робота студентів.

Підготовка до практичних занять, робота з літературою та джерелами.

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: всі завдання мають виконуватися по дедлайнам, за запізнення з виконанням завдання будуть зніматися бали, пропорційно до терміну запізнення. За перескладання оцінка ставиться на пункт нижче.

Політика щодо академічної доброчесності: На курсі має бути абсолютне дотримання правил академічної доброчесності у відповідності до чинних положень Університету.

Політика щодо відвідування та запізнень: пропуск занять та запізнення не толеруються, але не забороняються (у відповідності до чинних Статуту та положень Університету).

Поведінка в аудиторії: має відповідати рівню здобувача вищої освіти.